

รายงานผลการไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติงานวิจัย ดูงาน ประชุมและสัมมนา
ณ ต่างประเทศ /ในประเทศ หรือผ่านระบบออนไลน์ของข้าราชการกรมอนามัย

(One - Page Report)

ชื่อ-สกุล

1. ดร.พญ.สายพิณ โชติวิเชียร **ตำแหน่ง** ผู้อำนวยการสำนักโภชนาการ กรมอนามัย
2. นางสาวกรวิภา ปุณณศิริ **ตำแหน่ง** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

หน่วยงาน กรมอนามัย

ชื่อการประชุม WHO south-East Asia Regional Meeting on Nutrition and Climate change

แหล่งงบประมาณ งบประมาณสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก (WHO)

สถานที่ วันที่ 14 – 16 พฤษภาคม 2567 ณ เมืองการูมาณฑุ สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

รายนามคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุม ณ ต่างประเทศ

ผู้แทนไทยจาก 4 หน่วยงาน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข , กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของประเด็นโภชนาการ ความมั่นคงทางอาหารกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แลกเปลี่ยนการดำเนินงานระหว่างประเทศต่างๆ
2. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมมือจัดการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโภชนาการ

ผลการประชุม

การประชุม “WHO south-East Asia Regional Meeting on Nutrition and Climate change” ระหว่างวันที่ 14 – 16 พฤษภาคม 2567 ณ เมืองการูมาณฑุ สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผู้แทนองค์การอนามัยโลก ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ได้นำเสนอความสำคัญและกรอบการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโภชนาการ

1.1 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อระบบเกษตร และกระทบต่อภาวะโภชนาการ และสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประการ

1) ผลกระทบต่อระบบเกษตร

- การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝนส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกบางส่วนไม่สามารถผลิตพืชผลได้ดีเท่าเดิม อาจต้องเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูกหรือลดการเพาะปลูกลง

- ภาวะความแห้งแล้งและน้ำท่วมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้พืชผลเสียหาย ลดผลผลิต และบางครั้งถึงขั้นสูญเสียทั้งหมด
- การระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช: สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงทำให้ศัตรูพืชและโรคพืชมีการระบาดมากขึ้น ส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตรและคุณภาพของพืชผล

2) ผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ

- เมื่อระบบเกษตรได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายของพืชผลที่สามารถปลูกได้ก็ลดลง ทำให้ความหลากหลายของอาหารที่มีอยู่ลดลง
- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางโภชนาการของพืชผล ทำให้พืชบางชนิดมีสารอาหารที่จำเป็นน้อยลง เช่น การลดลงของปริมาณโปรตีนหรือวิตามินในพืชผล

1.2 มาตรการ แนวทางการจัดการ

- 1) **นโยบายและการบริหารจัดการ** (Leadership policy / governance) เน้นการปรับปรุงความสอดคล้องของนโยบายด้านโภชนาการและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มการประสานงานทั้งภายในและระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ
- 2) **การให้บริการ** (Service delivery) เน้นการยกระดับการดำเนินการโภชนาการที่จำเป็น ส่งเสริมการดำเนินการที่มุ่งเน้นโภชนาการ จัดทำหรือปรับปรุงแนวทางและแผนการปรับตัว เช่น Food-Based Dietary Guidelines – FB DGs และการจัดทำแผนตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน
- 3) **กำลังคน** (Workforce) ควรมีการประเมินศักยภาพบุคลากร การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโภชนาการ และโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) รวมถึงการขับเคลื่อนผ่านภาคประชาสังคม
- 4) **ผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี** (Product & technologies) เน้น E health และส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่มีความอ่อนไหวหรือทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 5) **งบประมาณ** (Financing) ควรมีการสำรวจแหล่งเงินงบประมาณ และ รวมดัชนีชี้วัดด้านโภชนาการและอาหารเพื่อสุขภาพที่ดีในกองทุนและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 6) **ระบบเฝ้าระวัง** (Surveillance) ควรมีการเฝ้าระวังเป็นประจำ มีระบบเตือนภัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรง และมีการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม ที่จะช่วยในการแก้ไขและพัฒนา

และที่สำคัญได้เน้นย้ำการทำงานร่วมกันของภาคีต่างๆ เพื่อกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และการดำเนินงานทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับชุมชนหรือท้องถิ่น

2. ผู้แทนกรมอนามัย ได้ร่วมนำเสนอ โปสเตอร์ Thailand status และนำเสนอด้วยวาจาในประเด็นนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโภชนาการ ทั้งนี้ ปัจจุบันประเทศไทย มีแผนที่เกี่ยวข้อง ทั้งแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ พ.ศ. 2558 - 2593 แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการฯ รายสาขา ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2566 - 2570 แผนปฏิบัติการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้านสาธารณสุข ระยะที่ 1 พ.ศ. 2564 - 2573) กรอบยุทธศาสตร์การจัดการอาหารของประเทศไทย พ.ศ.2560 - 2573 และแผนปฏิบัติการด้านโภชนาการแห่งชาติ ระยะที่ 1 (พ.ศ.2566-2570)รวมถึง มีกลไกการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ (คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติและคณะกรรมการอาหารชาติ) แต่ยังไม่มีการรวมประเด็น ทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและโภชนาการให้เชื่อมโยงกัน แต่มีการเริ่มบูรณาการการดำเนินการด้านโภชนาการ ความมั่นคงทางอาหารที่มีการผนวกประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในการส่งเสริมการบริโภคผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการจัดการอาหารโรงเรียนเข้าไป

3. ผู้แทนประเทศได้ระดมสมอง สถานะปัจจุบันและข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนงานของประเทศต่อไป โดยประเทศไทยมีข้อเสนอแผนปฏิบัติการ ดังนี้

- 3.1.1 **แผนและนโยบาย :** เสนอเพิ่มประเด็นด้านโภชนาการในแผนปฏิบัติการ HNAP/NAP และจัดเวที high level dialogue
- 3.2 **พัฒนา Joint KPI :** พัฒนา impact chain ที่เฉพาะเจาะจงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและโภชนาการ เพื่อกำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญที่บ่งชี้ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาวะโภชนาการ
- 3.3 **การปิดช่องว่างของข้อมูลและหลักฐาน:** วางแผนการวิจัยที่เชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบอาหาร และโภชนาการ และจัดทำแผนที่ข้อมูล/ความเสี่ยง ทั้งแผนที่ภัยธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ แผนที่ความมั่นคงทางอาหาร และแผนที่ความเปราะบาง เช่น แผนที่ความยากจน แผนที่ภาวะทุพโภชนาการ เพื่อบ่งชี้ความเสี่ยงหรือพื้นที่เสี่ยง

ประโยชน์จากการไปประชุม (ด้านวิชาการ และการบริหารจัดการ)

1. รับทราบนโยบาย ข้อมูลที่สำคัญ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความเชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางอาหาร และภาวะโภชนาการ
2. สร้างภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศในการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางอาหารและภาวะโภชนาการ

ข้อเสนอเชิงนโยบายหรือการดำเนินการต่อกรมอนามัย/กระทรวงสาธารณสุข

1. กรมอนามัย ประสานกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการขับเคลื่อนแผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เพื่อผนวกประเด็นผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับแผนโภชนาการ และประสานองค์การอาหารและยา ผนวกประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแผนการจัดการอาหารแห่งชาติ
2. กรมอนามัย ประสานองค์การอนามัยโลก ประจำประเทศไทย จัดเวทีเพื่อสร้างความตระหนัก (Policy dialogue) ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางอาหาร และภาวะโภชนาการ และระดมสมองร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบติดตาม ประเมินผล (multistakeholder collaboration platform)
3. กรมอนามัย โดยสำนักโภชนาการและกองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ร่วมดำเนินการ
 - 3.1 วางแผนงานวิจัยเพื่อหาหลักฐานเชิงวิชาการถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศกับภาวะโภชนาการของประเทศไทย
 - 3.2 จัดทำฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงทางอาหาร กับภาวะโภชนาการ (Data & Risk Mapping)

จัดทำโดย

ดร.พญ.สายพิน โชติวิเชียร

ผู้อำนวยการสำนักโภชนาการ

น.ส.กรวิภา ปุณณศิริ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

22 พฤษภาคม 2567